

2. Самообладнання кабінету хімії: виготовлення саморобних приладів, регенерація та утилізація відходів хімічного експерименту, забезпечення його безвідходності.

3. Оновлення змісту експерименту через посилення його практичного (ужиткового) спрямування.

Хімічний експеримент ужиткового характеру має низку переваг порівняно з традиційним. Це стосується реактивів і матеріалів, які розширюють можливості проведення дослідів, є доступними і переважно безпечними. Використання засобів побутової хімії, лікарських препаратів, харчових продуктів частково розв'язує проблему дефіциту хімічних реактивів.

Тож деталізуємо основні напрями забезпечення шкільного хімічного експерименту.

З навчального обладнання кабінетів фізики на уроках хімії можна використати прилад для вивчення електролізу, електрофорну машину для добування озону, електричні термометри для вивчення ендо- та екзотермічних реакцій [7].

Саморобні прилади — це складовий елемент обладнання кабінету хімії, їх виготовлення має велике навчально-виховне значення, оскільки учні під керівництвом учителя прилучаються до суспільне корисної праці, поглиблюють свої знання та вміння, розвивають творчі здібності. Саморобні прилади мають бути простими і зручними в користуванні, акуратно виготовленими, мати етикетку, паспорт.

Виготовлення приладу складається з окремих стадій: підготовчої, робочої та завершальної. На першій стадії учитель добирає тему і літературу до неї, обмірковує конструкцію, робить малюнок, креслення приладу, підбирає матеріали, інструменти. Власне робоча стадія починається з виготовлення окремих деталей. Потім складають прилад і випробовують у дії. На завершальній стадії учитель готує до приладу паспорт-інструкцію.

Для виготовлення саморобних приладів користуються такими матеріалами, як скло, дерево, метал, пластмаса та ін. Учителю заздалегідь має навчитися обробляти перелічені матеріали.

Доцільно застосовувати малюнки методичних посібників.

Забезпечення хімічного експерименту сприятиме розвитку інтересу учнів до хімії, дасть змогу здобути глибокі й міцні знання.

ЄВРОПЕЙСЬКІ КЛУБИ

Мирослав Селатицькі (Польща)

Шкільні європейські клуби (ШЕК) є у Польщі справжнім освітнім явищем останнього десятиліття. Упродовж кількох років у польських школах з'явилося декілька тисяч незалежних організацій, які об'єднують учнів і вчителів. У гімназіях (новому типі школи, впровадженому у Польщі в результаті реформи освіти 1999 р.) ШЕК стали третьою з точки зору кількості шкільною організацією (після учнівського самоуправління та спортивних клубів). Європа виявилася цікавою, важливою та захоплюючою ідеєю, довкола якої згуртувалися молоді поляки.

Європейська та громадянська освіта є однією з найважливіших сфер діяльності ЦОПКВ (Центральний Осередок Підвищення Кваліфікації Вчителів) Польщі.

Незмінно важливою в діяльності ЦОПКВ є співпраця з закордонними партнерами шляхом реалізації спільних освітніх проектів. Уже три роки ЦОПКВ бере участь у проектах, що ведуться спільно з українськими партнерами, в тому числі у пілотному проекті «Європейська освіта в школах України», а також у програмах, що підтримують розвиток шкільних європейських клубів. Плануються й реалізуються також проекти, пов'язані з освітою у сфері безпеки та присутності України у структурах НАТО.

Клуби спонтанно виникали і потребували різного роду підтримки — ор-

ганізаційної, фінансової, дидактичної. Вони отримували її з різних сторін: урядової, неурядової, освітньої, а також від місцевого самоврядування. Елементом підтримки ШЄК була загальнопольська програма навчання для опікунів клубів, що реалізувалася ЦОПКВ спільно з КЄІ (Комітет Європейської Інтеграції) та РЦЄІ (Регіональні Центри Європейської Інтеграції) у 2003–2004 рр. У її рамках пройшли підготовку близько 2 тисяч учителів з усіх куточків країни. Елементом програми був мультимедійний освітній пакет «Шкільний європейський клуб». Посібник, що містив понад 300 сторінок матеріалів для вчителів — опікунів клубів, а також учнів — лідерів та членів клубів.

Пакет містить також CD-ROM з набором фоліограм, пов'язаних із європейською тематикою та польською дорогою до ЄС, атлас, присвячений євроінтеграції, а також інформаційний плакат. Цю публікацію безкоштовно отримували європейські клуби, що брали участь у навчанні. Водночас у розвитку руху ШЄК була важливою підтримка з боку регіональних та локальних інституцій — неурядових організацій, центрів підвищення кваліфікації вчителів, керівників сфери освіти. Потрібно ще раз підкреслити — ніхто з Варшави (чи воєводського центру) нічим не керував, усі покладалися на здоровий глузд людей в окремих школах.

Завдяки освітньому членству в ЄС Польща отримала: кращий доступ до європейської педагогічної думки, нові можливості освітніх контактів, додаткові кошти на розвиток шкіл, визнання польських свідоцтв, дипломів та сертифікатів у межах ЄС, можливості працевлаштування випускників польських шкіл та ВНЗ на спільному європейському ринку праці, свободу в пересуванні вчителів, розширення можливостей вивчення іноземних мов, можливість кращої популяризації польської мови, розширення можливостей безперервного підвищення кваліфікації, імпульс для спільного формування національної самоідентифікації разом з європейською самоідентифікацією.

СТВОРЕННЯ ШКІЛЬНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО КЛУБУ

Ярослав Ходзько (Польща)

Якщо ви хочете ознайомитися з європейською культурою, зав'язувати контакти, здобувати новий досвід, а також пропагувати ідею спільної Європи, то маєте знайти у своєму середовищі людей, які думають так само.

Процес європейської інтеграції ставить перед мешканцями нашого континенту багато викликів. Одним із них є необхідність ведення діяльності, пов'язаної з культурною інтеграцією. Європа — це не лише Європейський Союз, який має у своєму розпорядженні відповідний інструментарій, що робить можливим зближення національних економік та політичних систем держав-членів. Це також, а можливо, передусім люди, що населяють континент, назва якого вперше з'явилася близько VIII ст. Сама ідея єдності Європи має довгу історію. Неможливо перерахувати імена всіх людей культури і політики — співтворці концепції єднання Європи.

Європейська інтеграція має, окрім іншого, призвести не лише до культурного розвитку країн-членів ЄС, але й також до збагачення спільної європейської культурної спадщини. Відповідно до ст. 15 Договору про Європейські Спільноти, **європейські інститути займаються:**

- піднесенням рівня знань, а також поширенням культури та історії європейських народів;
- збереженням та охороною культурної спадщини загальноєвропейського значення;
- некомерційним культурним обміном;
- образотворчим, літературним та аудіовізуальним мистецтвом.

Держави-члени разом з інституціями спільноти розвивають також контакти з іншими країнами та міжнародними організаціями. Прикладом тісної